د لوړو زده کړو وزارت
کندهار پوهنتون
کرهنې پوهنځی

د چرګانو روزنه

Poultry

کال: ۱۳۹۷

موخه

- د مرغانو په وجود کې د الله تعالی د قدرتونو په مطالعې سره د هغه په مخلوقاتو کې فکر کول او ستر عبادت ترسره کول.
- د مرغانو د مختلفو نوعو په هکله معلومات ترلاسه کول.
- د کرهنې او مالدارۍ په څانګه کې ګټور مرغان پیژندل.

د فارمي چرګانو روزنه

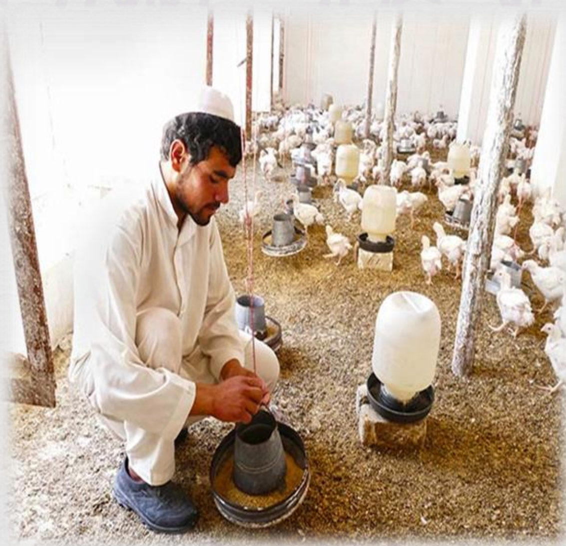
- لکه څرنګه چي په نړی کی انساني نفوس مخ په زیاتیدو دی نو غذا پوهانو یي د مخنیوي لپاره هلي ځلي کړېدي:
  - ✓ لوړ کیفیت لرونکي غذایي سرچیني (چرګان)
  - ✓ په افغانستان کي د چرګانو روزنه عنعنوي ده.
  - ✓ په افغانستان کي د چرګانو روزني په تجارتي شکل انکشاف کړیدی.
  - ✓ په تأسف سره تولیدي کچه یي کمه ده.

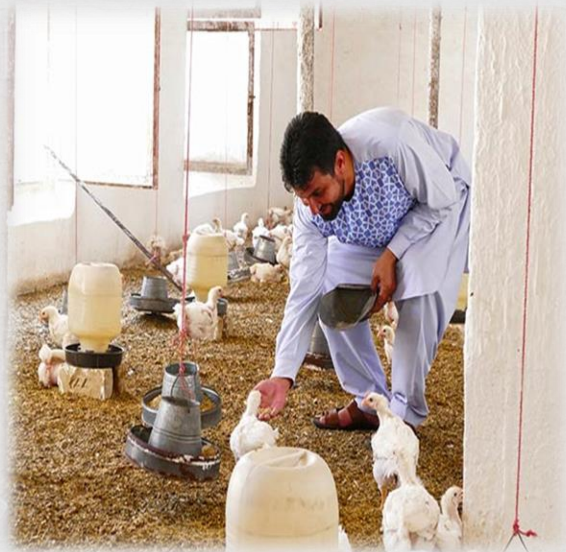
په افغانستان کي د چرګانو اقتصادي او غذايي اهميت

- د افغانستان ۸۵ فیصده وګړي په کرهڼه او مالداري بوخت دي.
- د کورنیو الوتونکو لکه چرګ، فیل مرغ او نورو رول د کورني ضروریاتو په رفعه کولو کي تر سترګو کیږي.

په افغانستان کي د چرګانو اقتصادي او غذايي اهميت

- د چرګانو د روزني په برخه کي مختلف فکتورونه شتون لري چي د هغوی د روزني صنعت ته يي پراختيا ورکړېده لکه:
  - ✓ لږ مهارت
  - ✓ عادي امکانات
  - ✓ کمه سرمايه
  - ✓ د توليدي فصل لنډوالی

په افغانستان کي د چرګانو اقتصادي او غذايي اهميت

- د چرګانو محصولات (غوښه او هګی) د پروټینو محتويات لري
- د ضعيفه اقتصادی کورنيو لپاره يوه ښه غذايي منبع ده.
- د غايطه موادو څخه يي په کرونده کي کار اخيستل کيږي.

د چرګانو محصولات

- د چرګانو محصولات په دوه برخو ویشل شویدي:

- اصلي تولیدات Main products: لکه غوښه او هګۍ.
- چرګان کم کیفیته مواد په غوښه او هګیو بدلوي.
- د غوښي او هګیو په ترکیب کي په لوړه اندازه پروټین، شحمیات، کاربوهایډریټونه، معدني مواد او نور چي انسان ورته ضرورت لري شته.

د چرګانو محصولات

- فرعي تولیدات By products: عبارت له هغه تولیداتو څخه دي چې د انسان د خوراک لپاره مساعد ندي.
- لکه وینه، غدوات، بڼکي، پوستکي، د هګیو پوټکي، هډوکي او د هضمي، تناسلي او نورو سیسټمونو غړي او نور.

د چرګانو نوع، نسل، نسلګیري او انتخاب

- **نوع:** د حیواناتو د هغه ګروپ څخه عبارت دی چې د جوړښت، فزیالوژي او د محیط د نظره یو د بل سره اړیکي ولري او څو نسلونه پکي شامل وي.
- **نسل:** د حیواناتو هغه ګروپ پکي شامل دی چې د مشابه ارثي خاصیتونو او فزیکي جوړښت درلودونکی وی او مشترک نیکه ګان ولري.

د چرګانو نوع، نسل، نسلګیري او انتخاب

- د غوښنو نوع:

  - لوی جسامت، چټکه وده او قوي عضلات لري.
  - عمده مثالونه يي عبارت دي له: Cornish, Brahma, Sussex او داسي نور.

د چرګانو نوع، نسل، نسلګيري او انتخاب

- **د هګيو نوع:**

- کوچنی جسامت، لنډي پښي او کراره وده لري.
- په تقريبي ډول په کال کي ۳۰۰ هګۍ اچوي.
- عمده مثالونه يي White leghorn او Rohd island red دي.

د چرګانو نوع، نسل، نسلګیري او انتخاب

- **دوه مقصده نوع:**
  - د دوو مقصدونو لپاره استعمالیږي.
  - عمده مثال یي د Wyandottes نسل دی.

د چرګانو نوع، نسل، نسلګيري او انتخاب

- **زينتي او جنګي چرګان:**
  - د جنګي چرګانو په نامه سره يادېږي.
  - په بعضي اسيايي هيوادو کي روزل کيږي چي قوي عضلات لري.
  - عمده مثال يي Malaysia or Afghan colangi دی.

په نړۍ او افغانستان کي د چرګانو مشهور نسلونه

چرګان د لاندي فکټورونو په نظر کي نیولو سره په مختلفو نسلونو باندي ویشل شویدي:

- ژوندي وزن
- وده او نمو
- د غذا مصرف
- د غذایي موادو تبدیل په غوښه او هګیو باندي
- د هګیو تولید
- د بڼکو رنګ
- د هګیو د پوټکي رنګ
- د تاج د جوړښت په اساس
- د غوږونو د جوړښت په اساس
- د پښو د جوړښت په اساس

د ځای په اساس د چرګانو نسلونه

- **امريکايي نسلونه:**

- **New Hampshire: دوه مقصده نسل**

- **Rohd Island Red: د هګيو نسل**

- **Bared Plymouth Rock: دوه مقصده نسل**

- **White Plymouth Rock: د غوښني نسل**

د چرګانو نوع، نسل، نسلګيري او انتخاب

- اسيايي نسلونه:

- Brahma: د غوښي نسلونه

- Cochin: د غوښي نسلونه

- Black Longshan: د هګيو نسل

- Kolangi: جنګي او د غوښي نسل

د چرګانو نوع، نسل، نسلګیري او انتخاب

- **اروپايي نسلونه:**

- **Cornish: د غوښي نسل**

- **Sussex: د غوښي نسل**

- **Australorp: د هګیو نسل**

د چرګانو نوع، نسل، نسلګيري او انتخاب

- مديترانيي نسلونه:
    - **Single Comb White leghorn:** نوموړی نسل د مديتراني په سواحلو کي منخته راغلی دی.
    - په کال کي په تقريبي ډول ۳۰۰ سپين رنګه هګی اچوي.
    - افغانستان ته په ۱۳۱۲ کال کي راوړل شويدی او ښه نتيجه يي ورکړېده.

NATIVE BREEDS محلي نسلونه

- زموږ په هیواد کي د ۲۰ څخه زیات مختلف نسلونه موجود دي.
- د هګیو کلنی تولید یي کم دی.
- د غذايي موادو د تبدیل قابلیت په غوښه او هګی باندي کم دی.
- د القاح فیصدي یي کمه ده.

NATIVE BREEDS محلي نسلونه

- د ذکر شویو نواقصو عمده لاملونه په لاندي ډول دي:
  - د نسلګیري او انتخاب سیستم
  - د تغذیي سیستم
  - مرغانچه
  - د مسلکي کسانو نشتون
  - د حفظ الصحي منظم سیستم
  - کمزوري وترنري خدمات
  - د فارم لرونکو لږه پوهه

NATIVE BREEDS محلي نسلونه

- هغه نسلونه چي د ځايي خلګو لخوا نومول شويدي په دي ډول دي: سبزواري، پريا، خسک، کاکلداره، کلنګي، دوه رګه يا زراعتي او نور.

محلي نسلونه NATIVE BREEDS

❖ قومي نسل:

- د مصري چرگانو په نامه یادیږي.
- د غیر دولتي موسساتو پواسطه راوړل شویدي.
- د هګیو په منظور روزل کیږي.
- د Gumboro یا Infectious bursal disease ناروغی په مقابل کي حساس دی.

❖ ګولډن نسل:

- د پاکستان څخه راوړل شوی نسل دی.
- د غوښي او هګیو په منظور روزل کیږي.
- د محیطي عواملو په وړاندي هم ښه مقاومت لري.

په چرګانو کي بلوغيت

- هغه وخت چي چرګوړي له هګۍ څخه راووزي بيا تر لمړی هګۍ اچولو پوري دا مرحله د بلوغيت د دورې په نامه ياديږي.
- د بلوغيت دوره په مختلفو فکتورونو پوري اړه لري لکه: تغذيه، نسل، وراثت، د ورځنۍ روښنايي اندازه، د ساتني طريقه او داسي نور.